

فهرستی از جاذبه های گردشگری تالش

علی عبدلی

مطلبی که ذیلاً می آید فهرستی از جاذبه های گردشگری تالش به روایت یک شهروند عادی ست . در آغاز اجازه می خواهم به نکات جالب توجهی اشاره کنم که می دانم از آن بی اطلاع نیستید و ان این است که گردشگری از منظر تعریفی که امروزه از آن داریم ، صنعت نسبتاً جدیدی ست که در کنار صنایع تولیدی ، تجارت و کشاورزی ، از رکنهای اقتصاد کشورهای توسعه یافته و در حال توسعه می باشد . این صنعت برای بسیاری از کشور ها پس از نفت بالاترین منبع درآمد ارزی به شمار می آید .

در این مورد شایان ذکر است که تا آستانه سال ۲۰۰۲ سفر گردشگری به عنوان بزرگترین صنعت جهانی، ۳ / ۶ تریلیون دلار گردش مالی داشت . بنا به پیش بینی سازمان جهانی گردشگری در سال ۲۰۱۰ بیش از ۴۳ درصد اشتغال جهان مربوط به بخش جهانگردی خواهد بود و در همان سال تعداد گردشگران بالغ بر ۹۰۰ میلیون نفر خواهد بود . ولی با اینکه ایران از لحاظ جاذبه های تاریخی جزو پنج کشور اول جهان و به لحاظ برخورداری از مجموع جاذبه های گردشگری ، در زمره ۱۰ کشور اول جهان قرار دارد ، از لحاظ توان جذب گردشگر و کسب سهم خود از ارزش افزوده این صنعت ، در بین یکصد و بیست کشور جهان ، در رده بالای ۶۰ قرار دارد . که البته این موضوعه هیچ وجه برای ما خوشایند نیست .

تفاوت اساسی و منحصر به فرد صنعت گردشگری با دیگر صنایع و حتی با تجارت و کشاورزی این است که این صنعت نه تنها هیچ تضاد و تعرضی با سنتها ، میراث فرهنگی و اکوسیستم ندارد بلکه توسعه ی خود را در تعامل ، حفظ و احیاء آنها می جوید . این صنعت عجیب و شریف در همه حال منشور شناخت متقابل ، دوستی ، همگرایی ، همزیستی مسالمت آمیز جوامع و ملت ها ، آشتی و دوستی با طبیعت و میراث مشترک جهانی را نشر می هد . و همچنین گردشگری دانش پیچیده و چدیددی هم دارد که البته باید آن را آموخت و نشر داد . و شرایط کاربرد آن را پذیرفت .

و اما . همانطور که عرض کردم سخن گفتن از این صنعت نیازمند تخصص ویژه و یا تجربه ای طولانی ست . ولی نگارنده از آن تخصص و تجربه بهره ای ندارد ، لذا قصد ورود به گفتمان بررسی زمینه های گردشگری حوزه فرهنگی تالش را ندارد و تنها به عنوان عضوی از خانواده بزرگ تالشان گیلان ؛ در اینجا از مشاهدات و ادراکات خود از محیط زندگی و ظرفیت های عینی گردشگری آن دیار ، گزارشی به اختصار ارائه می دهد .

ناگفته نماند که در اینجا تالش مورد نظر فقط شهرستانی نیست که بین رضوانشهر و آستارا واقع شده . بلکه منطقه ای ست شامل سراسر ناحیه کوهستانی غرب گیلان و دامنه های جلگه ای آن کوهستان به استثناء نیمه شمالی دشت فومنات ، که به عبارت درست « منطقه ی قومی تالش » خوانده شده و شهرستانهای شفت ، فومن ، ماسال ، رضوانشهر ، تالش ، آستارا و حتی نمین را دربر می گیرد .

منطقه قومی تالش بدون شک یکی از شگفت انگیز ترین مناطق گردشگری ایران است . به جرات می توان گفت که در هیچ کجای ایران منطقه ی نسبتاً کوچکی با عرض متوسط حدود چهل کیلومتر ، نمی توان یافت که همچون تالش مجموعه ی کاملی از همه ی آنچه که در صنعت گردشگری اهمیت فوق العاده دارد در آن فراهم باشد . هرچند مصادیق آن شگفتی را نمی توان در چنین مجالی شرح داد ولی در اینجا به مواردی از آن ، با نگاهی گذرا اشاره می شود :

این منطقه دارای حدود یکصد و پنجاه کیلومتر طول شرقی منتهی به کناره های ماسه ای و هموار دریای کاسپین است . یکی از ویژگیهای منحصر به فرد سواحل تالش این است که در فاصله ی بسیار اندکی ، یک حصار طبیعی جنگلی بیشتر نقاط آن را احاطه کرده . به طوری که استفاده کنندگان از دریا و ماسه های نرم کناره های آن ، می توانند چند قدم آن سوی تر وارد جنگل شده و در میان سبزه ها و در زیر سایه درختان آن استراحت کند .

نیمه ی غربی منطقه ی قومی تالش را دنباله غربی رشته کوه البرز تشکیل می دهد . رشته کوهی پوشیده از جنگلهای انبوه هیرکانی باده های ژرف ، رودهای خروشان و مناظر طبیعی خیال انگیز . با شکارگاهها و تفرجگاههای بسیار متنوع .

باریکه ی جلگه ای بین دریا و دامنه ی کوه که به صورت مستقیم از کیورچال بندر انزلی تا مرزهای شمالی ایران در آستارا امتداد دارد ، گستره پهناور شالیزاران ، باغهای میوه ، جالیز ها ، درختزاران و مراکز اجتماعی مردم آن دیار را دربر گرفته است .

در یک چنین جغرافیای پر از موسیقی رودها و چشمه ساران و پرندگان و هیمنه مبهوت کننده کوه و جنگل و دریا ، آنچه که می تواند جالب توجه هر گردشگری باشد ، تنها طبیعت و مناظر زیبای آن نیست بلکه در آغوش آن طبیعت ، جاذبه های فراوان دیگری نیز وجود دارد که منطقه ی مورد نظر را به صورت مجموعه ی به هم پیوسته ی پهناوری از انواع موزه ها و گردشگاههای عالم در آورده است .

در بخش تاریخی آن مجموعه ، دژ شگفت انگیز « قلعه رودخان » ، شهرک تاریخی ماسوله ، بنای ایسبیه مزگت ، دژ لیسار ، مناطق باستانی مریان و تول و سایت‌های معرفی نشده دیگری قرار دارد .

شنبه بازار ماسال ، یکشنبه بازار گشت و اسالم ، دوشنبه بازار شفت و ضیابر ، سه شنبه بازار پره سر و فومن ، چهارشنبه بازار رضوانشهر و زیده و پنجشنبه بازار شاندرمن و هشتپر و آلیان با انواع تولیدات و فراورده های دامی ، زراعی ، صنعتی و سنت های ویژه روز بازار ، گوشه دیگری از موزه گردشگری تالش را تشکیل می دهد .

آبشارهای دل انگیز ، خرم بوی ماسوله ، ویسادار پره سر ، ورزان کرگانرود ، زمرد حویق ، بارز آو و یا لاتون لوندویل. دریاچه های نئور و سراگاه کرگانرود ، خشکه دریای شاندرمن ، استیل آستارا ، غار آو ایشوی شاندرمن . جاده های سیاحتی فومن به ماسوله ، ماسال به خدیله پئشت ، شاندرمن به آئزه ، رودبار سرا به بارگاه برم ، پونل به زندانه و برن ، هشتپر به مریان ، آستارا به اردبیل و آبگرم معدنی کته کومه لونده یل بخش دیگری از جاذبه های گردشگری تالش است . از جمله ی شگفتیهای طبیعت تالش آب و هوای دوگانه ی آن در طول سال است . به طور مثال در فصل تابستان ، هنگامی که از شدت گرما و رطوبت باید به پنکه ها و کولر ها پناه برد ، در نقاط ییلاقی آن دیار بدون لوازم گرما زا و حتی بدون روشن کردن بخاری ، نمی توان شب را به صبح رساند .

در بررسی و معرفی ظرفیتهای گردشگری تالش ، بخش بسیار پر اهمیتی که کمتر مورد توجه قرار گرفته ، جاذبه ها ، امکانات طبیعی و استعدادهای قابل بهره گیری موجود در بلندیهای فراجنگلی رشته کوه تالش است . ان بلندیها ی سبز و فرحبخش به عنوان مرتع تابستانه ، عموماً در اختیار عشایر تالش است . وجود رمه ها و گله ها ، کلنی هایی از سیاه چادر ها و خانه های کوچک چوبی جاذبه انسانی آن نواحی به شمار می آید . تپه ماهور ها و دشتهای کم وسعت و دره های کم عمق آن برای گردشگران علاقمند به ورزشهایی چون اسکی روی چمن ، اسکی روی برف و اسب سواری می تواند مکان دلخواه و ایدآلی باشد .

گردشگران علاقمند به آیینها و مراسمها و ورزشهای بومی می توانند در جشنهای ورزشی - فرهنگی متعدد که تابستان هر سال با حضور هزاران نفر زن و مرد ، در جای - جای ییلاقات تالش برگزار می شود شرکت کنند و در زمانی دیگر به تماشای مراسم کشتی با و ج و مسابقات سنتی اسب دوانی بنشینند .

مراحل کاشت ، داشت و برداشت برنج ، پرورش ابریشم و، ماهی قزل آلا و ابریشم ، صید و صیادی ، کارگاههای سفالپزی ، گلیم بافی ، جاجیم بافی ، شالبافی و صنایع چوبی ، کوچهای موسمی عشایر از گرمسیر

به میان بند و سردسیر و بالعکس ، عرصه های پر از راز و رمز و و جاذبه های تحقیقی می باشد که برای عموم گردشگران به ویژه برای علاقمندان مطالعه و پژوهش در حوزه های مردم شناسی بسیار جالب توجه است .

اما آیا اسباب و شرایط لازم برای دیدن و استفاده از آنچه که شرح داده شد فراهم است ؟ . این مهم ترین پرسشی ست که اکنون پیش روی متولیان و دستگاههای ذی ربط و ذینفع امر توسعه ی صنعت گردشگری گیلان قرار دارد و پاسخی که برای آن وجود دارد ، چندان رضایت بخش نیست و این موضوع ناشی از مسائل مختلفی ست که بخشی از آن به سیاستها ی توسعه ی گردشگری در ایران مربوط می شود و بخش دیگر آن به ناچیز بودن سرمایه گذاری ، ناکافی و بی برنامه بودن تلاشهای انجام شده برای بستر سازی در این زمینه و همچنین نهادینه نشدن اهمیت گردشگری و به فراگیر نشدن فرهنگ این صنعت در بخشهای ذیربط استان گیلان مربوط است . به همین سبب اولاً تالش به عنوان یک منطقه ی گردشگری مهم کشور ، هنوز ناشناخته مانده . ثانیاً مراکز و نهادهای سرویس دهی محلی به گردشگران و امکانات لازم در این زمینه بسیار ناکافی و نامناسب است . مثلاً اگر گردشگری بخواهد دژ قلعه رودخان را ببیند باید حتماً آمادگی جسمی کافی برای یک راهپیمای طولانی در کوهستان پرشیب و فاقد هرگونه امکانات خدمات دهی را داشته باشد . درحالیکه بیشتر گردشگران یا اصلاً قلعه رودخان را نمی شناسند و یا توانایی راهپیمایی طولانی در کوهستان پر شیب و پر محاطره را ندارند . همچنین اگر گردشگرانی بخواهند از منطقه ی باستانی میان و بزرگترین گورستان تاریخی ایران در آن منطقه دیدن کنند و خود را برای طی نمودن یک جاده باریک و خاکی کوهستانی به طول بیش از چهل کیلومتر نیز آماده کرده باشند اما وقتی به مقصد رسیدند ، نیازهای اولیه استراحت و پذیرایی آنها برای یک اقامت کوتاه مدت در آنجا چگونه باید برطرف شود ؟ .

به نظر می رسد سازمان میراث فرهنگی و گردشگری کشور اکنون تحت ریاست یکی از برجسته ترین مدیران فرهنگی ایران با رویکرد جدید و امیدوارکننده ای که نسبت به توسعه ی این صنعت دارد، خواهد توانست نه تنها همه ی ارکان دخیل و مسئول در این زمینه را هماهنگ و به تجدید نظر در نگرشها و سیاستها و نقد عملکرد گذشته وادارد ، بلکه با گسترش تبلیغات، دامنه تحقیق ، آموزش ، ارایه تسهیلات، کوچک کردن دایره بوروکراسی، حذف بسیاری از محدودیتها ، فراخواندن بخش خصوصی به مشارکت بیشتر، برگزاری همایشها و کنگره های محلی و کشوری با موضوع میراث فرهنگی و گردشگری ، حذف یکجانبه هزینه ویزا برای گردشگران حوزه قفقاز و حمایت از آن . جی . یو های فرهنگی همسو ، به روند توسعه ی گردشگری شتاب دهد که البته استان گیلان و خصوصاً منطقه قومی تالش نیز از مزایای آن رویکرد بهرمنند خواهد شد ..

منبع : عبدلی علی ، تالشان کیستند ، ویراست سوم .
برگرفته از: www.taleshan.com